

**Małopolski Konkurs Języka Polskiego
dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas dotychczasowych gimnazjów
prowadzonych w szkołach innego typu województwa małopolskiego
w roku szkolnym 2017/2018**

I. Tematyka konkursu:

„Młodości, ty nad poziomy wylatuj”

I Etap szkolny: „Najmilszym okresem życia jest młodość”

II Etap rejonowy: „Póki jesteśmy młodzi, wszystko jest przed nami”

III Etap wojewódzki: „Młodość jest sumieniem życia”

Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności uczestników:

- Na wszystkich etapach – szkolnym, rejonowym i wojewódzkim – forma testowa:
- zadania zamknięte (wielokrotnego wyboru, na dobieranie, prawda / fałsz, z luką),
 - zadania otwarte krótkiej odpowiedzi sprawdzające znajomość lektur konkursowych,
 - krótkie formy wypowiedzi (patrz pkt 4.d),
 - wypowiedzi dłuższe (patrz pkt 4.d).

II. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczestników obowiązujący na wszystkich trzech etapach konkursu:

1. Uczestnik konkursu powinien czynnie posługiwać się podstawowymi kategoriami teoretycznoliterackimi, kulturowymi i językowymi w celu analizy i interpretacji tekstów kultury podanych w spisie lektur konkursowych (wymagania określone w podstawie programowej przedmiotu język polski – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, Dz. U. z 2009 r. Nr 4 poz. 17 z późn. zm. – oraz wykraczające poza podstawę programową III etapu edukacyjnego). Sprawdzana będzie również sfunkcjonalizowana wiedza o języku.
2. W każdym etapie konkursu uczestnika obowiązuje znajomość kontekstów historycznych, biograficznych, kulturowych i filozoficznych umożliwiających interpretowanie wskazanych lektur.
3. Uczestnicy etapu szkolnego, rejonowego i wojewódzkiego zobowiązani są znać teksty literackie wskazane w wykazie lektur konkursowych.
4. W zakresie redagowania tekstów uczestnik powinien wykazać się umiejętnością:
 - a) prezentowania stanowiska (opinia, teza, hipoteza),
 - b) argumentowania (argumenty i kontrargumenty, hierarchizacja argumentów),
 - c) wnioskowania,
 - d) tworzenia tekstu poprawnego pod względem językowym i stylistycznym w formie krótszej (zaproszenie, ogłoszenie, zawiadomienie, reklama, różne formy notatek, regulamin, przepis, instrukcja, kodeks, toast, dedykacja) oraz dłuższej (opowiadanie,

opis postaci, sytuacji i przeżyć, charakterystyka, dziennik, list, pamiętnik, mowa, recenzja, e-mail, rozprawka).

I Etap szkolny:

„Najmilszym okresem życia jest młodość”

1. Conrad J., *Młodość*, [online][dostęp 07.09.2017], dostępny w Internecie : <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/conrad-mlodosc.html>
2. Geppert E., *Och życie, kocham cię nad życie*, [piosenka], sł. W.Młynarski, muz. Korcz W., [online][dostęp 07.09.2017], dostępny w Internecie : <https://www.youtube.com/watch?v=vyp9pIoC-gY>
3. Horacy, *Vides ut alta stet nive candidum*, tłum. Tuwim J., [w:] Horacy, *Wybór poezji*, wyd. 4, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1973, s. 18.
4. Kołakowski L., *O młodości*, [w:] Kołakowski L., *Mini wykłady o maxi sprawach*, [online][dostęp 09.09.2017], dostępny w Internecie: <http://docer.pl/doc/nsnvenv>
5. Mickiewicz A., *Oda do młodości*, [w:] *Poezja polska w szkole średniej od średniowiecza do współczesności. Antologia*, wybór : Rajca A., Polanicki J., wyd. 3, Wydawnictwo Sara, Warszawa 2009, s. 136.
6. *Mit o Dedalu i Ikarze*, [w:] Parandowski J., *Mitologia: wierzenia i podania Greków i Rzymian*, Wydawnictwo Puls, Londyn 1992, s. 213-215.
7. Musierowicz M., *Szósta klepka*, Wydawnictwo Akapit Press, Łódź.
8. Renoir A., *Bal w Moulin de la Galette* [reprodukcja], [w:] *Wielcy mistrzowie malarstwa europejskiego*, red. Iwanicka S. K., Wydawnictwo Arkady, Warszawa 2005, s.362-363.
9. Schulz B., *Sklepy cynamonowe* (opowiadanie tytułowe), [w:] Schulz B., *Opowiadania. Wybór esejów i listów*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1989, s. 57-69.
10. Wierzyński K., *Zielono mam w głowie*, [w:] Wierzyński K., *Poezje*, Wydawnictwo Lubelskie, Lublin 1990, s. 27.

II Etap rejonowy:

„Póki jesteśmy młodzi, wszystko jest przed nami”

1. Asnyk A., *Do młodych*, [w:] *Poezja polska w szkole średniej od średniowiecza do współczesności. Antologia*, wybór : Rajca A., Polanicki J., wyd. 3, Wydawnictwo Sara, Warszawa 2009, s. 255.
2. Bukowiński Wł., *Ad patres (Do ojców)*, [online][dostęp 10.09.2017], dostępny w Internecie: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/bukowinski-ad-patres.html>
3. Bukowiński Wł., *Zbudź się*, [online][dostęp 10.09.2017], dostępny w Internecie: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/bukowinski-zbudz-sie.html>
4. Chagall M., *Spacer* [il.][online][dostęp 09.09.2017], dostępny w Internecie: <http://rynekisztuka.pl/2016/07/07/10-rzeczy-ktorych-nie-wiecie-o-marcu-chagallu/>
5. Chagall M., *Zakochani nad miastem* [il.][online][dostęp 09.09.2017], dostępny w Internecie: <http://rynekisztuka.pl/marc-chagall-zakochani-nad-miastem/>
6. Jasiński B., *But w butonierce*, [w:] *Poezja polska w szkole średniej od średniowiecza do współczesności. Antologia*, wybór : A.Rajca, J.Polanicki, wyd. 3, Wydawnictwo Sara, Warszawa 2009, s. 388.
7. Kleinbaum N.H., *Stowarzyszenie umarłych poetów*, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2011.

8. *Młodzi gniewni (Dangerous Minds)*, dramat, reż. John N. Smith, prod. USA 1995.
9. Orzeszkowa E., *Nad Niemnem* (fragm.), wyd.1, dodruk 2009, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1996, tom I: rozdz. IV (s. 114-117), tom II: rozdz.I (s.39-41), rozdz. II (s.51-72), rozdz. III (s.125-133), tom III: rozdz.II (s.282-293), rozdz.IV (438-456).
10. Salinger J.D., *Buszujący w zbożu*, tłum. Skibniewska M., Iskry, Warszawa.

III Etap wojewódzki: „Młodość jest sumieniem życia”

1. Baczyński K. K., *Pokolenie II, Z głową na karabinie*, [w:] Baczyński K. K., *Wybór poezji*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 2007, s. 192, 208.
2. Beręsewicz P., *Wszystkie lajki Marczuka*, Wydawnictwo Literatura, Łódź 2012.
3. Kaczmarski J., *Nasza klasa*, tekst piosenki, [online][dostęp 06.09.2017], dostępny w Internecie: http://www.tekstowo.pl/piosenka,jacek_kaczmarski,nasza_klasa.html
4. Mrozek S., *Tango*, Wydawnictwo Oficyna Literacka Noir Sur Blanc, Warszawa 2007.
5. Olbiński R., *Młodzi i film*, plakat 29. Koszalińskiego Festiwalu Debiutów Filmowych, [online][dostęp 10.09.2017], dostępny w Internecie: <http://kino.dlastudenta.pl/artukul/festiwal-mlodzi-i-film-wystartowal,56679.html>
6. Różewicz T., *Ocalony*, [w:] Różewicz Tadeusz, *Niepokój. Wybór wierszy*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1963.
7. Słowacki J., *Kordian*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1977, Akt I, Akt II.
8. Żeromski St., *Przedwiośnie*, Wydawnictwo Czytelnik, Warszawa 1984.

Uwaga! Dopuszcza się inne wydania pozycji wskazanych w bibliografii.

**Małopolski Konkurs Matematyczny
dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas dotychczasowych gimnazjów
prowadzonych w szkołach innego typu województwa małopolskiego
w roku szkolnym 2017/2018**

I. Tematyka konkursu:

Zadania konkursowe zostaną opracowane w oparciu o podstawę programową kształcenia ogólnego dla gimnazjum z przedmiotu matematyka — rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r., poz. 977 z późn. zm.) ze szczególnym zwróceniem uwagi na:

- 1) podejmowanie przez ucznia działań o charakterze twórczym — stawianie hipotez, uogólnianie;
- 2) dostrzeganie analogii, formułowanie pytań, dobieranie kontrprzykładów;
- 3) formułowanie wniosków, definicji lub twierdzeń na podstawie analizy podanego tekstu o charakterze matematycznym;
- 4) argumentowanie przy użyciu języka matematyki;
- 5) dowodzenie nieskomplikowanych twierdzeń.

II. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczestników

Uczestnicy konkursu muszą wykazać się wiedzą i umiejętnościami określonymi w treściach podstawy programowej przedmiotu matematyka — rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r., poz. 977 z późn. zm.). Przedstawiony powyżej zakres wiedzy i umiejętności obowiązuje na wszystkich trzech etapach konkursu. Zadania na kolejnych etapach będą różnicowane pod względem stopnia trudności i poszerzone o następujące treści:

- 1) funkcja liniowa i jej własności;
- 2) wzory skróconego mnożenia;
- 3) przykłady liczb niewymiernych;
- 4) procent składany;
- 5) pojęcie silni;
- 6) średnia arytmetyczna, mediana, moda;
- 7) wartość bezwzględna liczby;
- 8) podobieństwo trójkątów;
- 9) twierdzenie o kącie środkowym i wpisany wraz z wnioskami.

W rozwiązywaniu zadań konkursowych uczeń powinien wykazać się umiejętnościami:

- 1) odkrywania prawidłowości;
- 2) uogólniania, uzasadniania i weryfikowania hipotez;
- 3) dowodzenia typowych twierdzeń;
- 4) stosowania pojęć i narzędzi matematycznych do rozwiązywania problemów.

III. Wykaz literatury pomocniczej dla uczestników oraz stanowiącej pomoc dla nauczyciela

1. Bobiński Z., Nodzyński P. i Uscki M., *Liga zadaniowa, zbiór zadań dla uczniów zainteresowanych matematyką*, Aksjomat, Toruń.
2. Drwięga Ł., Szymczyk T., *444 konkursowe zadania z matematyki dla gimnazjalistów*, Omega, Kraków.
3. Gardner M., *Moje najlepsze zagadki matematyczne i logiczne*, Quadrivium, Wrocław.
4. Guzicki W., *Rozszerzony program matematyki w gimnazjum. Poradnik nauczyciela matematyki*, ORE, Warszawa.
5. Niedźwiedź M., *Zbiór zadań z kółka matematycznego (cz. 1, 2)*, Omega, Kraków.
6. Nodzyński P. Bobiński Z., Uscki M., 2010, *Koło matematyczne w gimnazjum*, Aksjomat, Toruń.
7. Pawłowski H., *Olimpiady i konkursy matematyczne - zadania dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów*, Oficyna Wydawnicza Tutor.
8. Zaremba D., *Matematyka przy okazji, zadania nie tylko dla gimnazjalistów*, Wydawnictwo Naukowo-Techniczne, Warszawa.
9. *Matematyka z wesołym Kangurem* — Poziom Kadet, Aksjomat, Toruń.
10. Biblioteczka Stowarzyszenia na rzecz Edukacji Matematycznej (różne tomiki), Omega, Kraków.

Małopolski Konkurs z Fizyki
dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas dotychczasowych gimnazjów
prowadzonych w szkołach innego typu województwa małopolskiego
w roku szkolnym 2017/2018

I. Tematyka konkursu:

„Fizyka jest wszędzie”

II. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczestników:

Formy sprawdzania wiedzy i umiejętności uczestników:

Na wszystkich etapach – szkolnym, rejonowym i wojewódzkim: zadania zamknięte (test wyboru, prawda/fałsz) oraz zadania otwarte (obliczeniowe lub opisowe).

Zadania konkursowe zostaną opracowane w oparciu o podstawę programową przedmiotu fizyka - rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17, z późn. zm.) (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977).

A. Treści zadań etapu szkolnego oparte będą na:

- zagadnieniach podstawy programowej związanych z działami: właściwości materii, kinematyka, dynamika, siły w przyrodzie, praca, moc, energia;
- wymaganiach doświadczalnych związanych z tymi działami;
- następujących zagadnieniach rozszerzających:
 - 1) działania na wektorach (dodawanie, odejmowanie, rozkładanie na składowe, obliczanie wartości wektorów wypadkowych),
 - 2) praca sił składowych,
 - 3) prędkość względna,
 - 4) kinematyka ruchu jednostajnego po okręgu i ruchu obrotowego;
 - 5) ruch jednostajnie przyspieszony z prędkością początkową
 - 6) ruch jednostajnie opóźniony,
 - 7) oporu ruchu, siły tarcia, współczynnik tarcia,
 - 8) siła sprężystości i energia potencjalna sprężystości,
 - 9) maszyny proste, np.: równia pochyła, dźwignia jednostronna, bloczek ruchomy,
 - 10) pęd ciała oraz układu ciał, zasada zachowania pędu.

B. Treści zadań etapu rejonowego oparte będą na:

- zagadnieniach obowiązujących na etapie szkolnym Konkursu;
- zagadnieniach podstawy programowej związanych z działami: elektryczność, magnetyzm, ruch drgający i fale;
- wymaganiach doświadczalnych związanych z tymi działami;
- następujących zagadnieniach rozszerzających:
 - 1) bilans cieplny,
 - 2) rozszerzalność cieplna ciał stałych, cieczy i gazów,
 - 3) wykresy zależności $Q(t)$, $T(Q)$,

- 4) prawo Coulomba,
- 5) opór właściwy przewodnika,
- 6) prawa Kirchhoffa,
- 7) łączenia oporów.

C. Treści zadań etapu wojewódzkiego oparte będą na:

- pełnych treściach podstawy programowej fizyki dla III etapu edukacyjnego;
- wszystkich zagadnieniach określonych dla etapu szkolnego i rejonowego Konkursu;
- zagadnieniach związanych z działami: fale elektromagnetyczne, optyka;
- następujących zagadnieniach rozszerzających:
 - 1) siła elektrodynamiczna,
 - 2) współczynnik załamania światła,
 - 3) równanie zwierciadła i równanie soczewki,
 - 4) przyrządy optyczne (m.in. lupa, oko, mikroskop),
 - 5) konstrukcje powstawania obrazów w układach optycznych.

III. Wykaz literatury obowiązującej uczestników oraz stanowiącej pomoc dla nauczyciela

1. Podręczniki do fizyki dla gimnazjum dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego.
2. Brown R. J., *200 Doświadczeń dla dzieci*, Prószyński i S-ka Warszawa 1999.
3. Domański J., *Domowe zadania doświadczalne z fizyki*, Prószyński i S-ka Warszawa 1999.
4. „Foton” – Pismo dla nauczycieli i studentów fizyki oraz uczniów, Instytut Fizyki UJ, Kraków.
5. Godlewska M., D. Szot-Gawlik, *Doświadczenia z fizyki dla uczniów gimnazjum*, ZamKor, Kraków 2001.
6. Hewitt P., *Fizyka wokół nas*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010.
7. Kaczorek H., *Testy z fizyki dla uczniów gimnazjum*, Wyd. ZamKor, Kraków 2006.
8. Kwiatek W., Wroński I., *Zbiór zadań wielopoziomowych z fizyki dla gimnazjum*, ZamKor, Kraków 2009.
9. „Neutrino” – Pismo dla uczniów o fizyce i astronomii, Instytut Fizyki UJ, Kraków.
10. Salach J., Sagnowska B., *Zbiór zadań z fizyki dla uczniów gimnazjum i liceum profilowanego*, ZamKor, Kraków 2000.
11. Subieta R., *Fizyka. Zbiór zadań. Gimnazjum*, WSiP, Warszawa 2013.
12. *Wielka Księga Eksperymentów*, wyd. Elżbieta Jarmońkiewicz, Zielona Góra 2008.

Małopolski Konkurs Historyczny
dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas dotychczasowych gimnazjów
prowadzonych w szkołach innego typu województwa małopolskiego
w roku szkolnym 2017/2018

I. Tematyka konkursu:

„Polska w dobie królów elekcyjnych (1573-1795) na tle wydarzeń z historii powszechnej”

Cele konkursu:

1. popularyzacja wśród uczniów wiedzy historycznej oraz zachęcanie ich do poznawania przeszłości własnej Ojczyzny w kontekście dziejów powszechnych;
2. doskonalenie umiejętności historycznych młodzieży poprzez:
 - 2.1. rozwijanie myślenia historycznego o charakterze przyczynowo-skutkowym oraz analityczno-syntetycznym,
 - 2.2. dostrzeganie zmian zachodzących na przestrzeni wieków w funkcjonowaniu społeczeństw,
 - 2.3. doskonalenie umiejętności posługiwania się zdobytą wiedzą historyczną dla lepszego rozumienia problemów współczesnego świata,
 - 2.4. rozwijanie umiejętności sprawnego posługiwania się różnorodnymi źródłami historycznymi;
3. kształtowanie postaw patriotyzmu oraz poszanowania dla dziedzictwa cywilizacyjnego różnych kręgów kulturowych;
4. wyłanianie oraz promowanie młodzieży szczególnie uzdolnionej i zainteresowanej historią.

II. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczestników:

Etap szkolny - obowiązuje zakres wiedzy określony w podstawie programowej dla przedmiotu historia dla uczniów dotychczasowych gimnazjów (od prehistorii do zakończenia I wojny światowej) – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977 z późn. zm.)

Etap rejonowy – obowiązują wiadomości z etapu szkolnego oraz dodatkowa literatura poszerzająca zakres wiedzy o dziejach Polski w okresie panowania królów elekcyjnych.

Etap wojewódzki – obowiązują wiadomości z dwóch pierwszych etapów oraz informacje zawarte w dodatkowej literaturze ukazującej bliżej sytuację Polski w wiekach od XVI do XVIII na tle historii powszechnej.

Na wszystkich trzech etapach konkursu obowiązuje przedstawiony poniżej zakres umiejętności, przy czym stopień trudności zadań będzie stopniowo ulegał zwiększeniu:

- a. umiejscawianie wydarzeń, zjawisk i procesów historycznych w czasie i przestrzeni,

- b. poprawne posługiwanie się terminologią historyczną,
- c. ustalanie chronologii wydarzeń oraz synchronizacja dziejów Polski z historią powszechną,
- d. dostrzeganie zmian zachodzących w życiu społeczeństw na przestrzeni wieków,
- e. pozyskiwanie informacji z różnych źródeł historycznych (tekst, mapa, materiał ikonograficzny, tabela, wykres statystyczny) oraz formułowanie na tej podstawie wniosków,
- f. dostrzeganie w narracji historycznej warstwy informacyjnej, wyjaśniającej i oceniającej,
- g. wyjaśnianie związków przyczynowo-skutkowych zachodzących między analizowanymi wydarzeniami, zjawiskami i procesami historycznymi,
- h. ocenianie postaci, faktów i wydarzeń historycznych,
- i. uzasadnianie własnego lub cudzego stanowiska na drodze logicznej argumentacji.

III. Wykaz literatury obowiązującej uczestników oraz stanowiącej pomoc dla nauczyciela

Etap szkolny:

1. Szkolne podręczniki nauczania historii dopuszczone do użytku przez Ministra Edukacji Narodowej na trzecim etapie edukacji.
2. Atlas historyczny: *Od starożytności do współczesności*, wyd. Nowa Era (kolejne wydania).

Etap rejonowy:

Literatura z etapu szkolnego oraz:

1. Davies N., *Boże Igrzysko*, t. I, cz. 2: *Życie i śmierć Rzeczypospolitej Polski i Litwy (1569-1795)*, wyd. Znak (kolejne wydania) – od rozdziału WALEZY do rozdziału AGONIA.
2. *Poczet władców Polski*, wyd. Kluszczyński (późniejsze wydania – wyd. Olesiejuk) – biogramy królów elekcyjnych od Henryka IV Walezego do Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Etap wojewódzki:

Literatura z etapów szkolnego i rejonowego oraz:

1. Davies N., *Boże Igrzysko*, t. I, cz. 2: *Życie i śmierć Rzeczypospolitej Polski i Litwy (1569-1795)*, wyd. Znak (kolejne wydania) – od rozdziału ANTEMURALE – do rozdziału SERENISSIMA.
2. *Czasy Nowożytne. Wieki XVI – XVIII*, w: *Historia Europy*, red. Mączaka A., wyd. Ossolineum (kolejne wydania).

**Małopolski Konkurs Biologiczny
dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas dotychczasowych gimnazjów
prowadzonych w szkołach innego typu województwa małopolskiego
w roku szkolnym 2017/2018**

I. Tematyka konkursu:

Poznajemy i chronimy przyrodę wokół nas.

II. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczestników:

1. Wiedza i umiejętności określone w podstawie programowej przedmiotu biologia dla III etapu edukacji – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977 ze zm.).
2. Przedstawiony powyżej zakres wiedzy i umiejętności obowiązuje na wszystkich trzech etapach konkursu (z zastrzeżeniem, że do etapu rejonowego i wojewódzkiego obowiązują dodatkowo treści związane z tematyką konkursu). Zadania na kolejnych etapach będą zróżnicowane pod względem stopnia trudności.
3. Umiejętność rozpoznawania rodzimej flory i fauny wymienionej w podręcznikach do biologii dla III etapu edukacji, dopuszczone do użytku szkolnego przez Ministra Edukacji Narodowej.
4. Dodatkowo w rozwiązywaniu zadań konkursowych na etapie rejonowym uczeń powinien wykazać się wiedzą i umiejętnościami zawartymi w podstawie programowej IV etapu edukacyjnego - zakres podstawowy pkt 2 (Różnorodność biologiczna i jej zagrożenia).
5. Dodatkowo w rozwiązywaniu zadań konkursowych na etapie wojewódzkim uczeń powinien wykazać się wiedzą i umiejętnościami zawartymi w podstawie programowej IV etapu edukacyjnego - zakres rozszerzony:
 - pkt IV (Przeгляд różnorodności organizmów): zasady klasyfikacji i sposoby identyfikacji organizmów, rośliny lądowe, zwierzęta bezkręgowce, zwierzęta kręgowce.
 - pkt VII (Ekologia): zależności międzygatunkowe, struktura i funkcjonowanie ekosystemu, przepływ energii i krążenie materii w przyrodzie.
 - pkt. VIII (Różnorodność biologiczna Ziemi): wpływ człowieka na różnorodność biologiczną, zachowanie starych odmian roślin uprawnych i ras zwierząt hodowlanych, jako część różnorodności biologicznej, stosowanie ochrony czynnej dla zachowania wybranych gatunków i ekosystemów.

III. Wykaz literatury obowiązującej uczestników oraz stanowiącej pomoc dla nauczyciela:

Do etapu szkolnego:

1. Podręczniki szkolne i atlasy oraz zeszyty ćwiczeń do biologii dla III etapu edukacji, dopuszczone do użytku szkolnego przez Ministra Edukacji Narodowej.

Do etapu rejonowego:

1. Literatura obowiązująca na etapie szkolnym.
2. Podręcznik dla szkół ponadgimnazjalnych: Bonar E., Krzeszowiec-Jeleń W., Czachorowski S., *Biologia na czasie. Podręcznik dla szkół ponadgimnazjalnych. Zakres podstawowy*, Nowa Era, rozdział III Ochrona przyrody.
3. Pullin A.S., *Biologiczne podstawy ochrony przyrody*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, rozdział 12 Ochrona przyrody w skali krajobrazu.

4. Gil W., *Tajemniczy las*, Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych, [w:] <http://www.swidwin.szczecinek.lasy.gov.pl/documents/20662487/21435860/TAJEMNICZY+LAS.pdf>, rozdziały: 4. Siedlisko leśne; 7. Leśna gleba tętni życiem; 20. Strefy lasu w górach; 24. W królestwie mrówek; 29. Współzależności w leśnym świecie.

Do etapu wojewódzkiego:

1. Literatura obowiązująca na etapie szkolnym i rejonowym.
2. Podręczniki dla szkół ponadgimnazjalnych:
 - a. Guzik M., Jastrzębska E., Kozik R., Matuszewska R., Pyłka-Gutowska E., Zamachowski W., *Biologia na czasie 1. Podręcznik dla szkół ponadgimnazjalnych. Zakres rozszerzony*, Nowa Era – rozdziały: V Różnorodność roślin, VII Różnorodność bezkręgowców i VIII Różnorodność strunowców.
 - b. Dubert F., Jurgowiak M., Marko-Worłowska M., Zamachowski W., *Biologia na czasie 3. Podręcznik dla szkół ponadgimnazjalnych. Zakres rozszerzony*, Nowa Era – rozdział III Ekologia.
3. Najberek K., Solarz W., *Gatunki obce. Przyczyny inwazyjnych zachowań i sposoby zwalczania*, Kosmos 2016, 65, 1, s.81-91 [w:] <http://kosmos.icm.edu.pl/PDF/2016/81.pdf>.
4. Pullin A.S., *Biologiczne podstawy ochrony przyrody*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004, rozdział 2 Główne ekosystemy świata.
5. Znajomość parków narodowych Polski, strona internetowa Parki Narodowe [w:] <http://www.parkinarodowe.edu.pl/pn/>, dla każdego parku tylko informacje zawarte w zakładce „Informacje o parku”.

**Małopolski Konkurs Geograficzny
dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas dotychczasowych gimnazjów
prowadzonych w szkołach innego typu województwa małopolskiego
w roku szkolnym 2017/2018**

I. Tematyka konkursu:

Poznajemy procesy klimatyczne i zjawiska pogodowe w Polsce i na świecie oraz ich wpływ na działalność człowieka.

Cele konkursu:

1. Rozbudzanie u uczniów ciekawości o otaczającym świecie oraz motywacji do samokształcenia i pogłębiania wiedzy geograficznej.
2. Doskonalenie umiejętności samodzielnego poszukiwania, przetwarzania i tworzenia wiedzy geograficznej w oparciu o różnorodne źródła informacji.
3. Doskonalenie umiejętności rozwiązywania zadań problemowych z wykorzystaniem posiadanej wiedzy.
4. Kształtowanie umiejętności oceniania oraz krytycznego myślenia.
5. Popularyzacja osiągnięć geografii jako dyscypliny naukowej oraz kształtowanie umiejętności wykorzystania wiedzy geograficznej w życiu codziennym.

II. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczestników:

Uczeń powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami określonymi w *Podstawie programowej kształcenia ogólnego*, w części dotyczącej przedmiotu geografia na III etapie

edukacyjnym, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. (Dz. U. z 30 sierpnia 2012 r. poz. 977 z późniejszymi zmianami) oraz wskazaną literaturą. Ponadto wykorzystać wiedzę z innych przedmiotów (np. fizyka, biologia, matematyka) do wyjaśniania zjawisk pogodowych i procesów klimatycznych występujących na Ziemi.

Na wszystkich etapach konkursu uczeń powinien wykazać się wiedzą i umiejętnościami w zakresie:

- a) korzystania z różnych źródeł informacji geograficznej (map, planów, fotografii, rysunków, wykresów, danych statystycznych, tekstów źródłowych);
- b) posługiwania się słownictwem geograficznym;
- c) wykonywania obliczeń z zakresu astronomicznych podstaw geografii, podstaw kartografii, geografii fizycznej i społeczno- ekonomicznej (wskaźników i mierników);
- d) lokalizowania na mapach obiektów geograficznych, zjawisk i procesów przyrodniczych oraz społeczno–gospodarczych oraz czytania i interpretacji map o różnej treści.;
- e) identyfikowania związków i zależności przyczynowo-skutkowych w środowisku przyrodniczym, gospodarce i życiu społecznym z uwzględnieniem skal przestrzennych (od lokalnej do globalnej);

Etap szkolny (w zakresie przewidzianym podstawą programową)

Uczestnicy powinni wykazać się wiedzą i umiejętnościami obejmującymi treści podstawy programowej dotyczącej:

1. Geografii fizycznej ogólnej
2. Geografii społeczno-gospodarczej
3. Geografii regionalnej świata, w tym lokalizowania obiektów geograficznych na mapach konturowych - krainy geograficzne, rzeki, jeziora, wyże i niż baryczne.

Poszerzenie treści podstawy programowej obejmuje następujące zagadnienia:

- a) obliczanie wysokości Słońca w momencie górowania w pierwszych dniach astronomicznych pór roku
- b) posługiwanie się skalą powierzchniową.
- c) obliczanie amplitudy temperatury powietrza, średniej dobowej/rocznej temperatury powietrza, interpretacja klimatogramów
- d) opis i wyjaśnianie cyrkulacji powietrza na Ziemi, masy powietrza, wiatry stałe (pasaty).

Etap rejonowy

Obowiązuje zakres wiadomości i umiejętności z etapu szkolnego oraz następujących działów tematycznych podstawy programowej: Wybrane regiony świata; Relacje: człowiek – przyroda – gospodarka. Europa. Azja. Afryka. Ameryka Północna i Południowa. Australia.

Poszerzenie treści podstawy programowej obejmuje następujące zagadnienia:

- a) warunki powstawania i występowanie monsunów, cyklonów tropikalnych (huraganów, tajfunów), trąb powietrznych (tornad) i ich wpływ na działalność rolniczą, gospodarkę oraz transport na świecie
- b) fronty atmosferyczne i ich wpływ na kształtowanie się pogody
- c) prognozowanie pogody, mapa synoptyczna
- d) wiatry lokalne (wiatr typu fenu, bryza, wiatr górski, wiatr dolinny).

Etap wojewódzki

Na etapie wojewódzkim konkursu obowiązuje zakres wiadomości i umiejętności etapu szkolnego i rejonowego oraz następujących działów tematycznych podstawy programowej:

1. Położenie i środowisko przyrodnicze Polski.
2. Ludność Polski.
3. Wybrane zagadnienia geografii gospodarczej Polski.
4. Regiony geograficzne Polski.
5. Sąsiedzi Polski – różnicowanie geograficzne, przemiany.

Poszerzenie treści podstawy programowej obejmuje następujące zagadnienia:

- a) ekstremalne zjawiska meteorologiczne na świecie i w Polsce (powodzie nawalne, susze),
- b) klimat miasta, miejska wyspa ciepła,
- c) zmiany klimatyczne na Ziemi, efekt cieplarniany.

III. Wykaz literatury obowiązującej uczestników oraz stanowiącej pomoc dla nauczyciela:

Etap szkolny

1. Podręczniki szkolne z geografii dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego w gimnazjum.
2. Balon J., Desperak J., *Tablice geograficzne*, Wydawnictwo Park Bielsko-Biała.
3. Flis J., *Szkolny słownik geograficzny*. WSiP, Warszawa 2008.
4. Czerny M., Czerny A., (red.), 2006. *Geografia. Encyklopedia Szkolna*, WSIP. Wydawnictwo WSiP - hasła związane z tematyką konkursu.
5. Atlas geograficzny dla gimnazjum – zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego w gimnazjum.

Etap rejonowy

Literatura jak do etapu szkolnego oraz:

1. Ciaranek D., *O znanych i mniej znanych hydro i fotometeorach*, „*Geografia w Szkole*”, 2014, nr 2, s. 12-15.
2. Kądziołka J., Kocimowski K., Wołonciej E., *Świat w liczbach*, WSiP, Warszawa 2013.
3. Sorbjan Z., *Meteorologia dla każdego: opowieści, teorie i proste doświadczenia*, Wydawnictwo Prószyński i S-ka, Warszawa 2001.
4. Woś A., *Meteorologia dla geografów*, Wydawnictwo Naukowe UAM, 2006.
5. Woźniak A., *Nowe technologie w prognozowaniu pogody*, „*Geografia w Szkole*”, 2014, nr 2, s. 4-7.
6. Tamulewicz J., 1997, *Wielka encyklopedia geografii świata*, Tom V- *Pogoda i klimat Ziemi*, Wydawnictwo Kurpisz, Poznań.
7. Gifford C., *Szkolna encyklopedia geografii*. Wydawnictwo Świat Książki, 2005- hasła związane z tematyką konkursu.

Etap wojewódzki

Literatura jak do etapu szkolnego i rejonowego oraz:

1. Podręcznik do geografii Polski na poziomie gimnazjum dopuszczony przez MEN do użytku szkolnego.
2. Lewińska J., *Klimat miasta, zasoby, zagrożenia, kształtowanie*, IGPiK, Kraków 2000.
3. *Mały rocznik statystyczny*, GUS, Warszawa 2017.
4. Mydel R. (red.), *Atlas Polski, Tom 1 : Przyroda- społeczeństwo- gospodarka*. Oficyna Wydawnicza FOGRA, Kraków 2001 - rozdziały: ogólna charakterystyka kraju, środowisko przyrodnicze.

**Małopolski Konkurs Chemiczny
dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas dotychczasowych gimnazjów
prowadzonych w szkołach innego typu województwa małopolskiego
w roku szkolnym 2017/2018**

I. Tematyka konkursu:

1. Zadania konkursowe etapu szkolnego będą obejmować treści nauczania i wymagania opisane w podstawie programowej przedmiotu chemia dla III etapu edukacyjnego, o której mowa w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977 z późn. zm.), z pominięciem treści zawartych w punktach 8 i 9 (chemia organiczna).
2. Zadania konkursowe etapu rejonowego będą obejmować treści nauczania i wymagania obowiązujące na etapie szkolnym, a także treści opisane w punkcie 8 w/w podstawy programowej (Węgiel i jego związki z wodorem), a także mogą zawierać zagadnienia dotyczące:
 - 2.1. podstawowych właściwości fizycznych tlenków: CO, CO₂, SiO₂, N₂O, NO, N₂O₃, NO₂, N₂O₅, P₄O₁₀, SO₂, SO₃, Al₂O₃, ZnO oraz tlenków pierwiastków grup 1. i 2. układu okresowego, ich otrzymywania i zachowania wobec wody, kwasów i zasad (z uwzględnieniem tworzenia hydroksokompleksów w reakcjach tlenków amfoterycznych z zasadami);
 - 2.2. podstawowych właściwości fizycznych, otrzymywania i charakteru chemicznego amoniaku, wodorotlenków metali grup 1. i 2. oraz Al(OH)₃ i Zn(OH)₂ (z uwzględnieniem tworzenia hydroksokompleksów w reakcjach wodorotlenków amfoterycznych z zasadami);
 - 2.3. obliczeń związanych z pojęciami: mol, masa molowa, masy atomów i cząsteczek, objętość molowa gazu w warunkach normalnych oraz interpretacją ilościową równań reakcji w ujęciu molowym, masowym i objętościowym (dla gazów), rozpuszczalnością, wzorami empirycznymi i rzeczywistymi, wydajnością reakcji.
3. Zadania konkursowe etapu wojewódzkiego będą obejmować treści nauczania i wymagania obowiązujące na etapie szkolnym i rejonowym oraz dodatkowo opisane

w punktach 9.1 - 9.9 w/w podstawy programowej (Pochodne węglowodorów. Substancje chemiczne o znaczeniu biologicznym), a także mogą zawierać zagadnienia dotyczące:

- 3.1. określania stopni utlenienia pierwiastków w stanie wolnym oraz w związkach i jonach nieorganicznych,
- 3.2. stosowania pojęć: utlenianie, redukcja, utleniacz, reduktor oraz dobierania współczynników w równaniach reakcji utleniania-redukcji metodą bilansu elektronowego,
- 3.3. szeregu aktywności metali – przewidywania zachowania metali wobec wody, roztworów soli, kwasów nieposiadających silnych właściwości utleniających oraz zachowania metali stojących w szeregu aktywności za wodorem wobec kwasów posiadających silne właściwości utleniające (stężony i rozcieńczony roztwór HNO_3 , stężony roztwór H_2SO_4),
- 3.4. określania odczynu roztworów kwasów, wodorotlenków, amoniaku i soli (hydroliza),
- 3.5. obliczeń związanych z pojęciem stężenia molowego substancji i jonów w roztworze,
- 3.6. węglowodorów nasyconych i nienasyconych (alkany, cykloalkany, alkeny, cykloalkeny, alkiny), a w szczególności:
 - ustalania wzorów sumarycznych, strukturalnych i półstrukturalnych oraz nazw systematycznych węglowodorów i ich fluorowcopochodnych o łańcuchach węglowych prostych i rozgałęzionych,
 - stosowania pojęć: rzędowość atomów węgla w cząsteczce węglowodoru nasyconego, wzór ogólny, izomeria,
 - izomerii węglowodorów i ich fluorowcopochodnych: konstytucyjnej (łańcuchowa, łańcuchowo-pierścieniowa, położenia podstawnika i położenia wiązania wielokrotnego) i geometrycznej typu cis-trans,
 - właściwości chemicznych alkanów i cykloalkanów (spalanie, substytucja atomu (atomów) wodoru przez atom (atomy) chloru albo bromu przy udziale światła),
 - właściwości chemicznych węglowodorów nienasyconych (spalanie, addycja: H_2 , Cl_2 , Br_2 , HCl , HBr , H_2O (reguła Markownikowa) – z wyłączeniem zachowania alkinów wobec wody.
4. Zadania w każdym etapie będą zawierać zarówno elementy obliczeniowe, jak i problemowe przeznaczone dla uczniów zainteresowanych chemią i poszerzających wiadomości uzyskane w szkole. Zadania mogą wymagać analizy informacji wprowadzającej, która może zawierać elementy wykraczające poza podany zakres materiału.
5. W każdym etapie wymagana jest znajomość przebiegu doświadczeń chemicznych określonych w treściach podstawy programowej chemii – rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977 z późn. zm.) wraz z treściami rozszerzającymi.
6. Zadania na kolejnych etapach będą różnicowane pod względem stopnia trudności.
7. Podczas rozwiązywania zadań na każdym etapie konkursu będzie można korzystać wyłącznie z układu okresowego i tablicy rozpuszczalności soli i wodorotlenków, które zostaną dołączone do zadań konkursowych, a także z kalkulatora, który posiada tylko podstawowe działania matematyczne (dodawanie, odejmowanie, mnożenie i dzielenie)

oraz pierwiastkowanie i obliczanie procentów. Zabrania się korzystania z kalkulatorów w telefonie komórkowym, z własnych tablic, podręczników, książek oraz wszelkich środków łączności, jak np. telefony komórkowe. Zabronione jest również używanie korektorów w trakcie rozwiązywania zadań.

II. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczestników:

Uczeń:

- 1) czyta tekst ze zrozumieniem, analizuje go i wyciąga prawidłowe wnioski,
- 2) rozwija wyobraźnię związaną z czynnościami laboratoryjnymi,
- 3) wykorzystuje posiadaną wiedzę do projektowania doświadczeń chemicznych oraz formułuje obserwacje i wnioski dotyczące ich przebiegu,
- 4) ilustruje przebieg procesów chemicznych zapisując ich równania w formie cząsteczkowej, a dla reakcji zachodzących w roztworach wodnych – dodatkowo – w formie jonowej (tzw. pełnej i skróconej),
- 5) rozwiązuje zadania rachunkowe (z zachowaniem cyfr znaczących, czyli dokładności wynikającej z dokładności danych i przybliżeń zgodnych z regułami matematycznymi), przedstawiając swój tok rozumowania,
- 6) stosuje do rozwiązania zadań podstawowe zagadnienia matematyczne zawarte w podstawie programowej do gimnazjum,
- 7) podczas rozwiązywania zadań rachunkowych dobrze przekształca wzory i wykonuje poprawne obliczenia,
- 8) analizuje przedstawiony problem i wyciąga prawidłowe wnioski,
- 9) korzysta z dołączonych tablic chemicznych,
- 10) wykorzystuje poznane prawa chemiczne do interpretacji równań reakcji chemicznych i przy rozwiązaniu zadań obliczeniowych i problemowych,
- 11) formułuje uogólnienia w oparciu o podane informacje szczegółowe,
- 12) konstruuje schematy, tabele i wykresy,
- 13) poprawnie interpretuje wykresy, informacje oraz dane liczbowe przedstawione w różnorodnej formie,
- 14) konstruuje wzory strukturalne i półstrukturalne różnego rodzaju izomerów węglowodorów i ich fluorowcopochodnych (etap wojewódzki),
- 15) stosuje zasady bilansu elektronowego – dobiera współczynniki stechiometryczne w równaniach reakcji utleniania-redukcji w formie cząsteczkowej i jonowej (etap wojewódzki),
- 16) posługuje się prawidłowymi systematycznymi nazwami związków.

III. Wykaz literatury obowiązującej uczestników oraz stanowiącej pomoc dla nauczyciela

1. Etap szkolny – podręczniki i zbiory zadań do nauki chemii w gimnazjum dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN do nowej podstawy programowej.
2. Etap rejonowy i etap wojewódzki – literatura obowiązująca do etapu szkolnego oraz:

- 1) Litwin M., Styka-Wlazło Sz., Szymońska J., *To jest chemia 1,2. Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego i technikum. Zakres rozszerzony*, Nowa Era, Warszawa.
- 2) Pazdro K. M., Rola-Noworyta A., *Zbiór zadań z chemii dla liceów i techników. Zakres rozszerzony*, Oficyna Edukacyjna *Krzysztof Pazdro, Warszawa.
- 3) Poźniczek M. M., Kluz Z., *Z chemią w przyszłość 1,2,3. Podręcznik dla szkół ponadgimnazjalnych. Zakres rozszerzony uzupełniony treściami z wcześniejszych etapów edukacyjnych*, Wydawnictwo ZamKor, Kraków.

**Małopolski Konkurs Języka Angielskiego
dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas dotychczasowych gimnazjów
prowadzonych w szkołach innego typu województwa małopolskiego
w roku szkolnym 2017/2018**

I. Tematyka konkursu:

The British Lifestyle and Culture

II. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczestników

1. Zakres wiedzy i umiejętności wymaganych od uczestników etapu szkolnego odpowiada poziomowi B1 według klasyfikacji Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (Common European Framework of Reference for Languages).
2. Zakres wiedzy i umiejętności wymaganych od uczestników etapu rejonowego odpowiada poziomowi B2 według klasyfikacji Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego (Common European Framework of Reference for Languages). Ponadto wymagana jest znajomość zagadnień dotyczących kultury i zwyczajów Wielkiej Brytanii w zakresie wyznaczonym przez lektury, o których mowa poniżej.
3. Zakres wiedzy i umiejętności wymaganych od uczestników etapu wojewódzkiego odpowiada poziomowi C1 według klasyfikacji Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, (Common European Framework of Reference for Languages). Ponadto wymagana jest znajomość zagadnień dotyczących kultury i zwyczajów Wielkiej Brytanii w zakresie wyznaczonym przez lektury, o których mowa poniżej.

III. Wykaz literatury obowiązującej uczestników oraz stanowiącej pomoc dla nauczyciela

Etap szkolny:

1. Podręczniki do języka angielskiego dopuszczone przez MEN do użytku szkolnego w gimnazjum;

2. Vince M., *Intermediate Language Practice*, 3rd edition, Wydawnictwo Macmillan, 2010.

Etap rejonowy:

1. Pozycje obowiązujące do etapu szkolnego oraz:
2. Vince M., *First Certificate Language Practice*, Wydawnictwo Macmillan, 2014.
3. Strona internetowa <http://projectbritain.com>, część: Daily Life.

Etap wojewódzki:

1. Pozycje obowiązujące do etapu rejonowego oraz:
2. Ociepa R., *United Kingdom at a glance*, Wydawnictwo Szkolne PWN, wydanie 4, 2017, rozdziały: Culture and Sport, Daily Life.
3. Vince M., *Language Practice for Advanced* (wybrane zagadnienia: Grammar 1 – 24), Macmillan 2014.

**Małopolski Konkurs Języka Niemieckiego
dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas dotychczasowych gimnazjów
prowadzonych w szkołach innego typu województwa małopolskiego
w roku szkolnym 2017/2018**

I. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczestników:

Określenie poziomu wymagań:

Etap szkolny

Uczniowie przystępujący do etapu szkolnego konkursu powinni wykazywać się znajomością języka na poziomie, jaki przewiduje program nauczania j. niemieckiego w gimnazjum dla początkujących - poziom III.0 podstawy programowej z języka obcego nowożytnego dla III etapu edukacyjnego, określonej w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27. 08. 2012r w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012r., Nr 0, poz.977).

Wymagania te są zbliżone do poziomu A2 (poziom podstawowy) w sześciostopniowej skali poziomów biegłości w zakresie poszczególnych umiejętności językowych, zdefiniowanej przez Europejski System Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ), który został stworzony pod patronatem Rady Europy.

W etapie szkolnym przewidziany jest test pisemny, na który składa się:

- rozumienie tekstu czytanego,
- zadania leksykalno-gramatyczne.

Etap rejonowy

Uczniowie, którzy zostali zakwalifikowani do etapu rejonowego powinni wykazać się umiejętnościami językowymi, które zawarte są w programach nauczania j. niemieckiego w gimnazjum dla początkujących – poziom III.0 oraz dla kontynuujących - poziom III.1 podstawy programowej z języka obcego nowożytnego dla III etapu edukacyjnego, określonej w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27. 08. 2012r w sprawie podstawy

programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012r., Nr 0 , poz.977).

Wymagania te są zbliżone do poziomu B1 według wytycznych ESOKJ.

W etapie rejonowym przewidziany jest test pisemny, na który składa się:

- rozumienie tekstu czytanego,
- zadania leksykalno-gramatyczne.

Etap wojewódzki

Uczniowie powinni wykazać się umiejętnościami językowymi, które wykraczają poza program nauczania języka niemieckiego w gimnazjum. Uczeń posiada bogaty zasób środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych) i potrafi je zastosować tak, aby umożliwiały formułowanie i zrozumienie wypowiedzi na poziomie B2 (poziom samodzielności) według wytycznych ESOKJ.

W etapie wojewódzkim przewidziany jest test pisemny, na który składa się:

- rozumienie tekstu słuchanego
- rozumienie tekstu czytanego,
- zadania leksykalno-gramatyczne.

II. Zakres tematyczny:

Na każdym etapie konkursu obowiązuje zakres tematów ujętych w podstawie programowej języka obcego nowożytnego (patrz: *Treści nauczania – wymagania szczegółowe*) oraz w programach nauczania j. niemieckiego. Są to:

- człowiek
- dom
- szkoła
- praca
- życie rodzinne i towarzyskie
- żywienie
- zakupy i usługi
- podróżowanie i turystyka
- kultura
- sport
- zdrowie
- nauka i technika
- przyroda
- życie społeczne
- wiedza na temat krajów niemieckojęzycznych

Przyjmujemy zasadę stopniowania trudności w poszczególnych etapach konkursu tak, aby zakres wymaganej wiedzy i umiejętności językowych uczestników był rozszerzany i pogłębiany zgodnie z wytycznymi podanymi powyżej.

W etapie wojewódzkim sprawdzana będzie dodatkowo podstawowa wiedza na temat życia i twórczości braci Grimm.

III. Zakres gramatyczny

Etap szkolny;

Zakres struktur gramatycznych ujętych w programach nauczania j. niemieckiego na poziomie III. 0 (np. *Program nauczania języka niemieckiego. Gimnazjum. Kurs podstawowy*. Anna Jaroszevska; *Program nauczania języka niemieckiego w gimnazjum. Kurs podstawowy dla początkujących* Paweł Piszczatowski;)

Etap rejonowy:

Zakres struktur gramatycznych ujętych w programach nauczania j. niemieckiego na poziomie III.0 oraz zakres struktur gramatycznych na poziomie III.1 ujętych w *Programie nauczania języka niemieckiego. Gimnazjum. Kurs kontynuacyjny*. Anny Jaroszevskiej. (Program jest dostępny na stronie: www.dlanauczyciela.pl)

Etap wojewódzki:

Zakres struktur gramatycznych obowiązujących w etapie szkolnym i w etapie rejonowym oraz dodatkowo:

1. Słowotwórstwo rzeczownika, czasownika i przymiotnika (dotyczy dodatkowych zagadnień nie ujętych wcześniej w etapach szkolnym i rejonowym).
2. Szczegółne przypadki tworzenia liczby mnogiej rzeczowników.
3. Odmiana rzeczowników – słaba, mocna, mieszana/nieregularna (dotyczy dodatkowych zagadnień nie ujętych wcześniej w etapach szkolnym i rejonowym).
4. Nazwy krajów, kontynentów i ich mieszkańcy.
5. Zaimek wzajemny *einander* w połączeniu z przyimkiem.
6. Zaimek wskazujący (dodatkowe zaimki nie wykazane w programach obowiązujących w etapie szkolnym i w etapie rejonowym; odmiana zaimków wskazujących).
7. Zaimek nieokreślony (dodatkowe zaimki nie wykazane w programach obowiązujących w etapie szkolnym i w etapie rejonowym; odmiana zaimków, które tego wymagają).
8. Zaimek: *einer, eine, eins* z dopełniaczem.
9. Przyimek (zastosowanie przyimków, których nie uwzględniono w etapach szkolnym i rejonowym z uwzględnieniem przypadków, z którymi się łączą oraz podziału na przyimki określające miejsce, czas i przyczynę).
10. Odmiana przymiotnika (dodatkowe informacje dotyczące odmiany przymiotnika np. po zaimkach typu: *dies-, jen-, derselbe, solche, kein, keine* itp.)
11. Przymiotnikowa odmiana innych części mowy.
12. Przymiotniki pochodzące od nazw własnych.
13. Odmiana wszystkich czasowników w czasie teraźniejszym (dotyczy dodatkowych zagadnień nie ujętych wcześniej w etapach szkolnym i rejonowym np. odmiana czasownika z zaimkiem zwrotnym w celowniku)

14. Czas przeszły *Präteritum* czasowników regularnych i nieregularnych.
15. Imiesłów czasu przeszłego *Partizip Perfekt*.
16. Rekcja czasownika (dotyczy czasowników wymagających użycia mianownika, celownika i biernika a także czasowników z przyimkami: *aus, bei, durch, für, in, mit, nach*).
17. Czasowniki dźwiękonaśladowcze.
18. Tworzenie różnych typów zdań (okolicznikowe czasu; okolicznikowe sposobu; warunkowe; okolicznikowe celu; przydawkowe; porównawcze; przyzwalające; skutkowe; zdania ze spójnikami wieloczłonowymi) przy pomocy dodatkowych przyimków, które nie zostały uwzględnione we wcześniejszych etapach.

Uwaga: Przygotowując się do zagadnień ujętych w punktach: 2, 4, 9, 16, 17, 18 należy uwzględnić wykaz zwrotów ujętych w *Nowym Repetytorium z gramatyki języka niemieckiego* Stanisława Bęzy. Podobnie jak wykaz czasowników nieregularnych koniecznych do tworzenia czasów przeszłych.

Forma testów konkursowych nie będzie znacząco odbiegać od testów z lat poprzednich, dostępnych na stronie <http://kuratorium.krakow.pl> w zakładce archiwum.

W zadaniach testowych wszystkich szczebli obowiązuje całkowita poprawność ortograficzna i tylko przy jej zachowaniu mogą być przyznawane punkty!

IV. Wykaz literatury:

1. Podręcznik do nauki j. niemieckiego w gimnazjum obejmujący 3 lata nauki – poziom III.0 / III.1
2. *Nowe Repetytorium z gramatyki języka niemieckiego*, Bęza S., Wydawnictwo szkolne PWN.
3. *PONS Gramatyka z ćwiczeniami. Niemiecki dla początkujących i średnio zaawansowanych*, Fandrych Ch., Tallowitz U., wyd. LektorKlett, Poznań.
4. *Repetytorium gimnazjalne. Więcej niż powtórka*, Ćwikowska B., Jaroszewicz B., Kubicka A., wyd. LektorKlett, Poznań 2009.
5. *Repetytorium Gramatyczne. Język niemiecki*, Ćwikowska B., Jaroszewicz B., wyd. LektorKlett.
6. *Niemiecki. Egzamin gimnazjalny, Testy*. Strójwąg J., wyd. Edgard, Warszawa 2010.
7. *Niemiecki dla średnio zaawansowanych (poziom B1-B2)*, Niebrzydowska B., wydawnictwo Edgard, Warszawa 2012.
8. *Landeskunde so interessant!* Język niemiecki materiały kulturoznawcze z płytą DVD (A1, A2, B1), Kozłowska E., wyd. Nowa Era.
9. *Aschenputtel und andere Märchen gesammelt von den Brüdern Grimm*, 1990 Inter Nationes. Bonn.
10. *Deutsch. Repetytorium tematyczno-leksykalne*, Rostek E. M., wyd. Wagros.
11. *Deutsch. Słownik Tematyczny*, Rostek E. M., wyd. Wagros, 2013.

Przykładowa netografia:

www.grimms.de

www.br-online.de

www.deutschegrammatik20.de

www.hueber.de

www.juppidu.de

www.dw.de

www.blinde-kuh.de

www.goethe.de

www.wissen.de

www.duden.de

<http://pl.pons.eu/>

**Małopolski Konkurs Języka Francuskiego
dla uczniów dotychczasowych gimnazjów i klas dotychczasowych gimnazjów
prowadzonych w szkołach innego typu województwa małopolskiego
w roku szkolnym 2017/2018**

I. Tematyka:

LE TRAVAIL ET L'ARGENT

II. Zakres wiedzy i umiejętności:

Test do każdego z etapów Konkursu składa się z zadań opartych na podstawie programowej i tematyce wiodącej Konkursu.

Etap szkolny

Uczniowie przystępujący do etapu szkolnego konkursu powinni wykazywać się znajomością języka francuskiego na poziomie przewidzianym programem nauczania w gimnazjum. Zakres wiedzy i umiejętności wymaganych od uczestników etapu szkolnego odpowiada poziomowi III.0 i III.1 podstawy programowej z języka obcego nowożytnego dla III etapu edukacyjnego, określonej w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2012 r., poz. 977).

Wymagania edukacyjne do poszczególnych etapów Konkursu opierają się na wytycznych Podstawy Programowej, oraz Europejskiego Systemu Oceny i Kształcenia Języków Obcych (CECRL). Uczeń zna i stosuje proste struktury leksykalno-gramatyczne umożliwiające formułowanie i zrozumienie wypowiedzi pod względem morfosyntaktycznym, leksykalnym i ortograficznym w wyznaczonym zakresie, na poziomie **A1- A2** według wytycznych CECRL.

Test do tego etapu ma formę pisemną i zawiera zadania

- na rozumienie tekstu czytanego;
- leksykalno-gramatyczne.

Etap rejonowy:

Uczniowie zakwalifikowani do tego etapu Konkursu powinni wykazywać się bardzo dobrą znajomością języka francuskiego. Ponadto, wymagana jest wiedza związana z tematyką Konkursu w zakresie wyznaczonym przez podane lektury. Uczeń stosuje i rozumie różnorodne struktury leksykalno-gramatyczne umożliwiające formułowanie i zrozumienie wypowiedzi pod względem morfosyntaktycznym, leksykalnym i ortograficznym w wyznaczonym zakresie na poziomie **A2 - B1** według wytycznych CECRL.

Test do tego etapu ma formę pisemną i zawiera zadania

- na rozumienie tekstu czytanego;
- leksykalno-gramatyczne.

Etap wojewódzki:

Na tym etapie konkursu, uczniowie powinni wykazywać się doskonałą znajomością języka francuskiego wykraczającą poza program nauczania oraz szeroką wiedzę z tematyki Konkursu, w zakresie wyznaczonym przez podane lektury. Uczeń posiada bogaty zasób środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych), umożliwiających formułowanie i zrozumienie wypowiedzi na poziomie **B1** według wytycznych CECRL.

Test do tego etapu ma formę pisemną i zawiera zadania

- na rozumienie ze słuchu;
- na rozumienie tekstu czytanego;
- leksykalno-gramatyczne.

Zakres materiału leksykalnego

Etap szkolny :

- człowiek (np. wygląd zewnętrzny, części ciała, charakter);
- dom (np. opis domu, miejsce zamieszkania, wyposażenie);
- żywienie (artykuły spożywcze, posiłki);
- życie rodzinne i towarzyskie (np. członkowie rodziny, czynności życia codziennego, zainteresowania);
- czas (np. godziny, pory roku, dni tygodnia, miesiące);
- praca (np. popularne zawody);
- pieniądze (np. proste sytuacje w banku, obsługa bankomatu)
- moda (np. ubrania, kolory dodatki);
- orientacja w terenie (np. pytanie o drogę, kierunki);
- podróże (np. środki transportu, informacja turystyczna);
- zdrowie (np. objawy chorób, wizyta u lekarza, zdrowy tryb życia);
- usługi (np. poczta);
- szkoła (np. przedmioty nauczania, przybory szkolne, zajęcia pozaszkolne).

Etap rejonowy

- materiał obowiązujący na etapie szkolnym;
- zakupy (np. rodzaje sklepów, sprzedawanie i kupowanie, wyrażanie ilości);
- praca (np. różne miejsca pracy np. biuro i związane z nim czynności, wyposażenie biura, pracownicy firmy, zatrudnienie);
- pieniądze (np. podstawowe formy płatności, miejsca powiązane tematycznie z pieniędzmi np. bank, kantor);
- technologia (np. Internet, telewizja, prasa, telefon komórkowy);
- sport (np. popularne dyscypliny sportowe, imprezy sportowe);
- elementy wiedzy o Francji oraz o kraju ojczystym, z uwzględnieniem kontekstu międzykulturowego (np. podstawowe informacje z geografii Francji, symbole, stolica, zabytki, posiłki we Francji, święta we Francji i w Polsce).

Etap wojewódzki

- materiał obowiązujący na etapie szkolnym i rejonowym;
- praca (np. różne formy zatrudnienia, wady i zalety pracy dorywczej i zawodowej, CV, oferty zatrudnienia, poszukiwanie pracy, warunki pracy, organizacje zawodowe, najczęściej używane wyrażenia idiomatyczne, synonimiczne i skróty (sigles) związane z pracą i zatrudnieniem);
- pieniądze (np. różne formy płatności, kieszonkowe, konto bankowe, różny stosunek ludzi do pieniędzy, najbardziej znane określenia pieniędzy w języku potocznym (tzw. argot), najczęściej używane wyrażenia idiomatyczne i synonimiczne związane z pieniędzmi)

Zakres materiału gramatycznego

Etap szkolny

- czasowniki I, II i III grupy, czasowniki zwrotne, czasowniki nieregularne;
- czasy *le présent*, *le futur proche*, *le passé composé*;
- przeczenie *ne...pas*, *ne... plus*, *ne... rien*, itd
- zdanie pytające z “*est-ce que*” i z użyciem zaimków pytających;
- rodzaj męski i żeński rzeczowników i przymiotników
- liczba pojedyncza i mnoga rzeczowników i przymiotników;
- liczebniki główne, porządkowe;
- zaimki osobowe;
- dopełnienie bliższe *COD* i *COI*;
- zaimki wskazujące przymiotne;
- zaimki dzierżawcze przymiotne;
- przyimki i wyrażenia przyimkowe oznaczające miejsce;
- przyimki i wyrażenia przyimkowe oznaczające czas;
- przyimki z nazwami geograficznymi;
- rodzajniki określone, nieokreślone, cząstkowe, ściągnięte;

- zaimki względne *QUI* i *QUE*.

Etap rejonowy

- materiał obowiązujący na etapie szkolnym;
- czasy *le passé composé*, *l'imparfait*, *le futur simple*;
- tryb rozkazujący *l'impératif* z zaimkami akcentowanymi;
- forma przecząca;
- zdanie pytające z inwersją i zaimkiem pytającym;
- zdania warunkowe: *si + présent + impératif*, *si + présent + présent*; *si + présent + futur simple*;
- stopniowanie przymiotników i przysłówków;
- tworzenie przysłówków;
- zaimki *COD*, *COI* i ich miejsce w zdaniu;
- zaimki względne: *qui*, *que*, *où*, *dont*;
- zaimek nieokreślony *tout*;
- wyrażenia ilościowe;
- słowotwórstwo (tworzenie przymiotników, czasowników, rzeczowników od podanych słów).

Etap wojewódzki

- materiał obowiązujący na etapie szkolnym i rejonowym;
- czasy i tryby *le plus-que-parfait*, *le passé récent*, *le subjonctif présent*, *le conditionnel présent*;
- zdanie warunkowe *si + imparfait + conditionnel présent*;
- strona bierna (w czasach wymienionych w zakresie wymagań);
- mowa zależna w czasie teraźniejszym;
- zaimki pytające przymiotne i rzeczowne;
- zaimki osobowe + *en*, *y* i ich miejsce w zdaniu;
- zaimki *COD*, *COI*, *EN*, *Y* w zdaniu twierdzącym, przeczącym, pytającym;
- zaimki względne złożone;
- formy nieregularne rodzaju żeńskiego rzeczowników i przymiotników;
- formy nieregularne liczby mnogiej rzeczowników i przymiotników.

III. Wykaz literatury obowiązującej uczestników oraz stanowiącej pomoc dla nauczyciela na poszczególnych etapach konkursu.

Etap szkolny

Zakres leksykalno-gramatyczny

Podręczniki do języka francuskiego przeznaczone dla uczniów gimnazjum zatwierdzone przez MEN;

- *Grammaire progressive du français avec 400 exercices, niveau débutant*, Grégoire M., wyd. CLE International;
- *Vocabulaire progressif du français avec 280 exercices. Niveau débutant*, Miquel C., wyd. CLE International.

Etap rejonowy

Zakres leksykalno-gramatyczny

Pozycje obowiązujące na etapie szkolnym;

- *Grammaire progressive du français. Niveau intermédiaire*, O. Thiévenaz-M. Grégoire, wyd. CLE International.
- *Vocabulaire progressif avec 250 exercices. Niveau intermédiaire*, C. Leroy-Miquel, A. Goliot-Lete, wyd. CLE International.

Tematyka konkursu

Materiał znajdujący się w podręcznikach do języka francuskiego przeznaczonych dla uczniów gimnazjum zatwierdzonych przez MEN;

- *Exercices de vocabulaire en contexte. Niveau intermédiaire*, A. Akyüz (et al.), wyd. Hachette;
- *Le nouvel entraînez-vous. Vocabulaire 450 nouveaux exercices. Niveau débutant*, T. Gallier, wyd. CLE International;
- *Le nouvel entraînez-vous. Vocabulaire 450 nouveaux exercices. Niveau intermédiaire*, T. Gallier, wyd. CLE International;
- *Vocabulaire en dialogues. Niveau intermédiaire*, É. Siréjols, wyd. CLE International.

Etap wojewódzki

Zakres leksykalno-gramatyczny

Pozycje obowiązujące na etapie szkolnym i rejonowym;

- *Bescherelle. La conjugaison pour tous*, wyd. Hatier.

Tematyka konkursu

Pozycje obowiązujące na etapie rejonowym;

- *Vocabulaire en action. Niveau intermédiaire*, S. Callet, T. Tricot, wyd. CLE International;
- *Vocabulaire essentiel du français. 100% FLE. Poziom B1*, G. Crépieux wyd. Didier;
- *Prendre au mot. Vocabulaire thématique*. E. Sirejols, wyd. Hatier/Didier;
- *Vocabulaire progressif avec 250 exercices. Niveau avancé*, C. Miquel, wyd. CLE International.